

Litteratur

Ordböcker, terminologier och handböcker inom språkvårdens område anmäls under denna rubrik. Den nya socialskyddsterminologin recenserar av HuK Marianne Tervonen, översättare vid Finska försäkringsbolagens centralförbund.

Den svåra försäkringsterminologin

Hösten 1981 utkom en ny socialförsäkringsterminologi på finska-svenska-engelska-tyska. Den baserar sig på de termer och begrepp som används inom socialförsäkringssektorn i vårt land. Antalet finska uppslagsord är 1661.

En ordbok av denna typ har länge saknats hos oss. Den sociala tryggheten har byggts ut i snabb takt och med den har följt ett stort antal uttryck och termer som inte går att hitta i existerande ordböcker. Ca 25 procent av uppslagsorden hänför sig dock till privatförsäkringens specialområde, och det ordförrådet visar sig ha berett ordboksredaktionen svårigheter. Speciellt gäller detta återförsäkringstermerna. Så påstås t.ex. *edelleenvakuuttaja* (= retrocessionsgivaren) på svenska vara både *retrocessionär* och *retrocedent*, trots att *retrocedent* betyder *retrocessionstagare*.

Men det är inte bara återförsäkringens komplicerade begrepp man gått bet på. Också enklare privatförsäkringstermer är fel översatta. Så sägs t.ex. *arvopostivakuutus* (värdepostförsäkring) heta *försäkring av värdehandlingar och ädla metaller*, *normaalitariffi* (normaltariff) heta *grundpremie* osv.

På socialförsäkringssidan förefaller felprocenten vara lägre, men inte heller där kan termerna sägas vara tillförlitliga. *Förvärvspensionen* kallas *intjäningspension*, *Työtapaturmavakuutus* översätts med *yrkesskadeförsäkring*, en term som användes i Sverige fram till 1977, då den ersattes av *arbetskadeförsäkring*. I vårt land talar man om *arbetsolycksfallsförsäkring, försäkring för olycksfall i arbetet*. Försäkringens officiella namn *lakisäätien tapaturmava-*

kuutus = lagstadgad olycksfallsförsäkring saknas helt.

Boken innehåller också en del allmänna termer, som i vissa fall har översatts rätt kuriöst, t.ex. *asiantuntijakulut* med *besiktningkostnader*, *asiantuntijapalkkiot* med *värderingskostnader*, *arvonkorotus* med *nyvärdering*. En kontroll i ett vanligt lexikon hade gett de korrekta *expertkostnader*, *sakkunnigarvoden* och *värdehöjning* eller *uppskrivning*.

De engelska och tyska termerna i boken förefaller vara bättre översatta än de svenska, men felskrivningar som *juveline* för *juvenile* finns i stor mängd. Över huvud taget är boken påfallande illa korrekturläst vilket resulterar i bl.a. att *ydinreaktorivakuutus* blivit *stormreaktorförsäkring* (pro atom-) och *vihreä kortti gröt kort*.

Att översätta våra inhemska socialförsäkringstermer till tyska och engelska är ingen lätt uppgift, eftersom begreppen ofta saknar motsvarigheter på dessa språk. Men när det gäller svenska finns det vedertagna eller officiellt fastslagna översättningar att tillgå. Så mycket obegripligare är det därför att just svenskan visar det ojämförligt största antalet fel. I synnerhet termerna från den privata försäkringssektorn har råkat illa ut; enligt en grov uppskattning är inemot en femtedel av dem fel valda eller fel stavade.

De krav man ställer på ordböcker i fråga om tillförlitlighet och exakthet måste vara mycket större än kraven på andra böcker. I en ordbok skall man kunna kontrollera både ordens stavning och deras exakta betydelse. Socialskyddsterminologin håller tyvärr inte måttet i någotdera avseendet.

Marianne Tervonen

Socialskyddsterminologi

Utgiven av Huoltaja-stiftelsen

Gummerus 1981, 497 s.

Statsnamn och nationalitetsord

Namn på stater vållar ibland problem. Inte minst gäller detta de många nya stater som har kommit till under de senaste åren. Hur skall de stavas på svenska? Vad skall invånarna kallas? Vägledning i hithörande frågor ger en liten skrift som utarbetats av språknämnderna i Sverige, Finland, Danmark och Norge. I förteckningen *Statsnamn och nationalitetsord, Maiden ja kansallisuuksien nimitykset* ges de rekommenderade danska, norska, svenska och finska formerna av namn på självständiga stater, deras invånare och det nationalitetsbetecknande adjektivet, alfabetiserade på den danska formen. Skriften kom första gången ut 1973 och den nya reviderade upplagan 1979. Här kan man inhämta t.ex. att en invånare i Elfenbenskusten kallas *ivorian*, att *Canada* bör stavas med c, medan avledningarna stavas med k: *kanadensare* och *kanadensisk*. Förteckningen kompletteras av kartor, vilket är nog så nyttigt för den som aldrig förut har hört talas om stater som *Belize*, *Grenada*, *Comorererna* och *Kiribati*.

Statsnamnsförteckningen är ajourförd per den 1 augusti 1979. Sedan dess har nya stater hunnit födas. Förteckningen kan alltså kompletteras med följande av språknämnden rekommenderade svenska beteckningar: *Vanuatu*, med avledningarna *vanuatuer* och *vanuatisk* samt *S:t Vincent och Grenadinerna*. Svårigheterna med att hålla förteckningar av detta slag helt aktuella visar bl.a. kommentaren på bokens sista uppslag att *Centralafrikanska republiken* från upplagan 1973 har ändrats till *Centralafrikanska kejsardömet* 1979. . . Boken hade knappt kommit av trycket förrän kejsardömet gick under och Centralafrikanska republiken återuppstod.

Helena Solstrand

Statsnamn och nationalitetsord. Maiden ja kansallisuuksien nimitykset 1979, 48 s. Svenska språknämnden. Även utgiven i Danmark med titeln *Statsnavne og nationalitetsbetegnelser* och i Norge med titeln *Navn på stater* Nasjonalitetsnevninger.